

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

כלל ב

בו יבואר ענין איסור טבל ותרומה:

לגמרי הותרה ואין כאן אלא משום זרות ופלוגתא זו היא ג"כ בבבלי יבמות דל"ב ע"ב אלא דבירושלמי שם הוסיף להביא בפלוגתא זאת דר"ח אמר לב"ק וז"ל הרי טבל עד שלא ניתקן אסור לזה ולזה משניתקן אסור לזרים ומותר לכהנים (פי' דמייתי ראייה דלא אמרינן כשהותרה לכל הותרה שהרי טבל משניתקן הותרה גם התרומה ואעפ"כ לא הותרה לכל רק לכהנים) א"ל שנייא היא דכתיב וכל זר לא יאכל קודש (פי' דגם שם לכל הותרה ואיסור תרומה לזר איסור חדש הוא דכתיב וכל זר וגו') עכ"ל הרי מפורש שסברא זאת הוא פלוגתת ר"ח וב"ק דלר"ח איסור טבל במקומו עומד בתרומה ולב"ק איסור הטבל חלף הלך לו ואיסור התרומה לזר איסור חדש הוא וראה זה חדש הוא בס"ד:

ואחד מתלמידי העיר בזה מש"ס נדרים די"ב ע"א דקאמר דאם נדר והתפיס בחלת אהרן ובתרומתו מותר משום דהוי מתפיס בדבר האסור לא בדבר הנדור וכ' הרא"ש שם ד"ה כחלת אהרן וכתרומתו ^{נז"ל} ואע"ג דמיתסרי ע"י פיו (שקורא שם ואומר ה"ז תרומה) לא הוי דבר הנדור דהא מעיקרא נמי הוא אסור משום טבל ופיו לא אסר אלא התיר שהוציא השיריים מידי טבל עכ"ל ונראה מזה שהתרומה מתרת אך את האיסור טבל אשר בהשיריים אבל היא עצמה

נסתפקתי הא דתרומה אסורה לזר אם הוא איסור חדש שנתחדש ע"י ההפרשה או דילמא עניינו שאיסור טבל שבו במקומו עומד שהתרומה התירה איסור טבל שבה אך לכהן אבל לא לזר ותדע שהרי עונשם שוה שעונש טבל הוא במיתה בידי שמים וכן תרומה עונשה מיתה בידי שמים ע"כ נראה קצת מזה שאיסור תרומה לזר הוא מטעם טבל ומצאתי כן מפורש בתוס' יבמות דס"ו ע"ב ד"ה אלא דאהא דאיתא התם בגמ' דתרומה אסורה לזר בהנאה של כילוי כתבו הם ז"ל שהוא משום דאיסור טבל בהנאה של כילוי ילפי' בפרק שני דשבת מקראי וכי היכי דילפי' לאסור טבל בהנאה של כילוי ה"נ ילפי' לאסור זו בתרומה דמשעת הרמה לא הותרה אלא לכהנים אבל לא לישראל עכ"ל כוונתם דכיון דבטבל יש לימוד מקרא דאסור בהנאה של כילוי ע"כ התרומה ממילא אסורה לזר בהנאה של כילוי כיון דהתרומה הותרה רק לכהנים אבל לזרים האיסור טבל שבו במקומו עומד וה"ז מפורש כדברנו הנ"ל:

ועוד מצאתי סברא זאת בירושלמי שבת פרק שני הלכה ה' דפליגי התם ר' חייא ובר קפרא בזר ששימש בשבת דלר"ח חייב שתים דשבת לכל נאסרה וכשהותרה במקדש הותרה אך לכהנים ולא לזרים ולב"ק כשהותרה במקדש

באיזה זמן ונאסרה אח"כ ע"י דיבורו כ"א איסורה היה מאז ומקדם ע"כ לא מיקרי דבר הנדור כיון שלא חידש דיבורו לאסור המותר ורק החליף איסור באיסור שהפקיע איסור הישן דטבל וחידש איסור החדש דתרומה:

וע"ע ברש"י יבמות דפ"ו ע"א שכ' דטבל אסור רק מפני תרומה המעורבת בו ע"ש וא"כ לדעת רש"י הנ"ל אין עוד מקום לומר דאחרי שהופרשה התרומה יש בה איסור טבל דאדרבה נהפך הוא דכל עיקר איסורו של טבל הוא רק מפני עירוב תרומה וע"ע בסנהדרין דפ"ג ע"ב דס"ל לרב דזר שאכל את התרומה אין בו רק עונש מכות אבל לא מיתה בידי שמים וא"כ לרב על כרחך דאיסור התרומה איסור חדש הוא דאי איתא דהתרומה נשארת בטבלה היה ראוי שיהיה מיתה בידי שמים בתרומה כמו בטבל דהא בטבל מודה רב דעונשו מיתה בידי שמים ע"ש בסנהדרין אולם אי מהא לא ארי' די"ל דע"י ההפרשה הוקלש איסור טבל ממיתה ללאו וכעין זה איתא בקידושין די"ג ע"ב דקאמר דהא דמיתת הבעל מתיר ילפינן מדאסר רחמנא אלמנה לכ"ג מכלל דלכולי' עלמא שריא ופריך ודילמא לכ"ג בלאו לכ"ע בעשה ומשני האי עשה מאי עבידת' אי אהני מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי לא אהני מיתת הבעל תוקמה במילתא קמייתא ופריך אלמה לא אפיקתיה ממיתה ואוקימתיה אעשה מידי דהוי אפסולי המוקדשין דמעיקרא אית בהו מעילה ואסירי בגיזה ועבודה פרקינהו מעילה לית בהו בגיזה

נשארת בטבלה לגבי זרים ע"כ דברי התלמיד ויפה העיר וע"ע בתוס' שם ד"ה כחלת שכ' וז"ל וא"ת והלא קדושת התרומה חלה ע"י דיבור והפרשה וא"כ הוי דבר הנדור וי"ל מכל מקום אין איסור שבתרומה בא ע"י הפרשה שהרי קודם לכך נמי היה אסור משום טבל דהפרשת התרומה אינה כ"א להתיר עכ"ל ומדנקטו התוס' בקושייתם קדושת התרומה ובתירוצם איסור שבתרומה ע"כ נראה בכוונתם שיש בתרומה ב' ענינים א' קדושה ב' איסור והקדושה שבה הוא דבר מחודש ע"י ההפרשה אבל האיסור שבה הוא מטעם טבל לפי שעדיין לא התירה איסור הטבל שבה כ"א איסור הטבל אשר בשירים ועפ"י"ז יובן ג"כ מה שיש בתרומה ענינים מחודשים אשר אינם בטבל כחיוב חומש לזר ועשה דושמרתם את תרומותי ואכילתו בטומאת עצמו הוא בעשה ובטומאת הגוף הוא במיתה בידי שמים ונוהג בו שלישי לטומאה שכ"ז איננו בטבל והיינו משום דכ"ז בא מפאת קדושת התרומה אשר נתחדשה ע"י ההפרשה אולם באמת אין ראיה מדברי התוס' ורא"ש הנ"ל לומר דיש איסור טבל בתרומה די"ל דאיסור טבל לגמרי חלף הלך לו ע"י ההפרשה ואיסור התרומה איסור חדש הוא מטעם קדושת התרומה לא מטעם טבל ועכ"ז לא מיקרי דבר הנדור דדבר הנדור הוי אך כשהיה מותר באמת לפני נדרו ואחרי הנדר נאסר אבל בתרומה דגם לפני ההפרשה היתה אסורה משום טבל ע"כ נהי דפקע איסור טבל ע"י ההרמה ונתחדש איסור תרומה עכ"ז כיון שלא היתה התרומה מותרת בפועל

אתון

כלל ב

דאורייתא

לא

ועבודה אסירי עכ"ל הגמ' וא"כ גם כאן שפיר י"ל דע"י ההפרשה הוקלש איסור טבל ממיתה ללאו:

אולם באמת קשה בעיני לומר שיהיה איסור טבל בתרומה שהרי איסור התרומה נלמד ממקרא בפ"ע דכתיב וכל זר לא יאכל קודש וכן עונש מיתה בידי שמים אשר בתרומה נלמד ג"כ ממקרא בפ"ע וכמבואר שם בסנהדרין וא"כ מנין לנו לומר דאיסור תרומה מטעם טבל הוא הא קי"ל דלא דרשינן טעמא דקרא ותו דאפילו למ"ד דדרשינן טעמא דקרא זהו רק כשנותנים טעם שכלי המחויב מסברא החיצונה אל הכתוב אבל כאן אפילו נימא דאיסור התרומה מטעם טבל הוא עכ"ז הרי זה עצמו גזה"כ הוא מה שהתרומה מתרת איסור טבל אשר בהשירים ואינה מתרת איסור טבל שבה וא"כ לא שייך כאן כלל הא דדרשינן טעמא דקרא ואם גם נאמר דבאמת איסור התרומה איסור חדש הוא אלא דסוף סוף כיון שלא התירה תורה התרומה לזר ואדרבה אסרה אותה ע"כ ממילא גם איסור טבל הקדום נשאר שהרי לא הותר בשום כתוב ונימא דתרתו איתנהו בתרומה איסור תרומה וגם איסור טבל עכ"ז גם זה לא ניתן להאמר כלל דא"כ היה מהראוי שזר האוכל תרומה ילקה שמונים ואם שמשטחיות דברי הירושלמי הנ"ל מוכח דלר"ח יש באמת ב' איסורים בתרומה דהיינו איסור תרומה וגם איסור טבל שהרי מדמי ליה לזר ששימש בשבת דחייב שתים לר"ח עכ"ז גם זה באמת מקושי ההבנה והדבר

צריך אצלי תלמוד:

עד כה דברנו בענין איסור תרומה ועתה נבאר ענין איסור טבל בעזה"י והנה כבר הבאתי דעת רש"י ביבמות דפ"ו ע"א דטבל אסור מפני עירוב תרומה שבו והתוס' הקשו עליו שם דא"כ היה ראוי שיהיה טבל מותר לכהן כיון שתרומה מותרת לו והנה בחידושי בסוגיא דמאכילין אותו הקל הקל ביומא דפ"ג ע"א דפליגי התם רבנן וכן תימא בטבל ותרומה הי מינייהו חמור טפי דלרבנן תרומה חמורה משום שא"א להתיר האיסור שבה משא"כ טבל דאפשר לתקוני ולכן תימא טבל חמור משום דאסור לכל משא"כ תרומה דמותרת לכהנים וכתבתי ע"ז בחידושי וז"ל נלענ"ד לבאר הפלוגתא בסוגיין אי טבל חמור וכו' עפמ"ש ברש"י יבמות דפ"ו ע"א דטבל אסור מפני תרומה המעורבת בו והקשו עליו התוס' שם דא"כ ראוי שיהיה טבל מותר לכהן כיון שתרומה מותרת לו ע"ש ונראה ביישוב דעת רש"י דכמו דמצינו בקדשים דקודם הזריקה וההקטרה הוי הכל לגבוה ואחרי הזריקה וההקטרה אז הכהנים או הבעלים משלחן גבוה קזכי כמבואר בקידושין דנ"ב ע"ב ובכמה דוכתי בגמ' ה"נ אפשר דהתרומה המעורבת בטבל היא חלק גבוה וע"כ אסורה אז לכל ואחרי ההפרשה אז הכהנים משלחן גבוה קזכי ומצאתי ראייה ברורה לסברא זאת מלשון הרמב"ם ז"ל בה' תרומות פי"ב הי"ט שכ' וז"ל וכן אסור להן שיחטפו תרומות ומעשרות ואפילו לשאול חלקן בפיהן אסור אלא נוטלין בכבוד שעל שלחן המקום הן אוכלין ועל שלחנו הן שותין ומתנות אלו

שם בכס"מ משום דהוו שכיחי רבים גבי' כו'.
ג"ב כדאמר פרק ז' דנדה.

הלכה ח אבל אדם טמא מותר לטבול מפני
 שנראה כמיקר:

בירושלמי בינה פ"ב ה"ב אמר שכן אדם טובל לקריו
 בשבת והפי' משום דעונת ת"ח בשבת
 וכמו דדייק בירושלמי פרק אעפ"י מהא דתני ואוכלת
 עמו מע"ש לע"ש לשון נקי' יעו"ש ובמגילה מיימי
 תקנת עורא שיהיו אוכלין שום כו' וכיון שכל התצרים
 עונתן צילי שצמות אס' יהיו אסורים לטבול נמלאו כל
 התצרים ונשיהן טמאין כצ"ק בשבת ולא יאכלו חולין
 צטהרה שזהו עיקר התצירות וההדל צין ע"ה לתצרים
 ונמלאו מתענין בשבת והיא גזירה שאין להצבור יכולין
 לעמוד בה לכן לא גזרו על טבילת אדם בשבת וי"ט
 וזה טעם נכון ויעו' מגן אצרהס סי' ר"פ צסם ברכת
 הזבח יעו"ש. ולכן לא גזרו שמסקה הנוגע בטבול יוס
 יעשה תחלה משום שצצבת שטובל יאכל חולין צטהרה
 וישתה מים. שאס' המשקין שיגע בטבול יוס יעשה
 ראשון הלא יטמאו כלים ויזהרו בני ישראל ממנו ויהי'
 גדול מחצריו לגמרי שלא יטמאו כליהם וצגדיהם ממנו
 וזה לא יכול להיות ונתגלה טעם משנתנו — ודו"ק.

הלכה י אבל בישנים מותר:

ג"ב כמו סיכה צמנעלים ישנים דשרי עיין לעיל
 פרק כ"ב.

הלכה יא הממרח רטיה בשבת כו' לפיכך אין
 סותמין נקב כו':

נראה דהא דכתב רבינו לעיל הלכה ג' וכסס שאסור
 לפתוח כל נקב כך אסור לסתום כל נקב.
 פירושו מדין קותר זה צאטו נקב שיש צפמיחתו משום
 צונה כמו נקב שעשוי להכניס ולהוציא, אבל נקב שאין
 צו משום צונה ליתא ג"כ משום קותר. וא"כ צנקב
 מגופה מראשה דשרי לנקוב הוה"ד דשרי לסתום צאזיה
 דצר דלא שייך שימרח כמו צקיסס או צנרור קטן.
 אבל צשעוה אסור משום ממרח. וזה פשוט ומתצאר
 צדצרי רצינו.

הלכה יב וכן אסור לקנות ולמכור כו' גזירה
 שמוא יכתוב:

גדול אחד צספר שו"ת רע"א סימן קנ"ט נסתפק
 צמוכר לו חפץ צערב שצת צמשיכה או צכסף
 ואמר תקנה לך למחר אי מותר או לא ולא ראו ירושלמי
 ערוך צמס' שצת פרק מפנין א"ר אלעזר אדם עומד
 מע"ש ואומר הר"ז תרומה למחר כו' רבי יוסי צי רבי
 צון אומר אין אדם עומד ע"ש ואומר הר"ז תרומה
 למחר. מתניתא פליגא על ר"י צ"ב לגין טובל יוס
 ומלחאו מן התצית מעשר טובל אס' אמר הר"ז תרומה
 למחר משתחשך הר"ז תרומה כו' פתר לה לשעבר.
 והתני ר' חייה אומר אית לך מימר לשעבר. חזר צו
 ר"י צ"ב מהדא. הרי מפורש בירושלמי דשרי. וכן הביא
 את הירושלמי גדול אחד צספרו.

אולם אף שרצינו כתב צטעמו של אין מגציהין תרומות
 ומעשרות דהוא מקדיש את הפירות ועוד דהוי
 כמתקן הוא לפי תלמודא דילן צפ"ק דצינה דף ט' אין
 מפריש ממנה חלה ציו"ט לימא פליגא כו' דחלת חו"ל
 אוכל ואח"כ מפריש. פירוש. ותו לא הוי מתקן. מי לא
 מודה שמואל שאס' קרא עלי' שס שאסורה לזרים.
 ואע"ג דלא הוי מתקן מ"מ הוי כמקדיש דנחת' צהו
 קדושה להיאסר לזרים. זה פירוש נכון. אבל הירושלמי
 נראה דלא צבר לטעמא דהוי כמקדיש כדאמר בירושלמי
 פרק אלו עוצרין גצי מפרישין חלה צטומאה ציו"ט
 מתנית' ציו"ט של פסת. הא צעצרת וצחג מותר. פירוש.
 שמוחר להפריש העיסה ולקרות שס על החלה.
 והשיריים יאפו לאכלן ציו"ט רק צפסת הלא תחמיץ
 החלה כו' אפילו צעצרת וצחג אסור על שס כל מלאכה
 לא יעשה צהס. פי' והפרשת חלה הוי מלאכה. מה
 צינה לקניצת ירק של תרומה. פי' הלא לתקן אוכלים
 מותר ציו"ט לצורך אוכל נפש. זו ראוי' לאכילה כו'
 רצן דקסרין צעיין מה צינה לצבור קטנית ציו"ט. פי'
 דשרי אע"ג דהפסולת הנצבר' לא חזי' לאכילה אף
 לצהמה ועיין פני משה שס. ואס' נאמר דצהפרשה הוא
 מקדיש מאי דמיון לצבור קטנית דהא הכא עציז הקדש
 צחלה שאסורה צאכילה והתס הוי רק משום מתקן ולכן
 כשהוא מתקן אוכל נפש שרי ציו"ט. וחזינא דסצר
 הירושלמי דלא הוי כמקדיש ולכן משום מתקן אפשר
 דלא גרע משאר מלאכות דשרי כשהס נגמרין בשצת
 כמו לטעון הקורות צצית הצד מע"ש צסוף פ"ק
 דשצת. אבל משום מקדיש איה"נ דאסור וכן מקח
 וממכר אסור שיהא חל בשצת ודו"ק.

אור

הלכות שבת

שמח

קנג

ולבאורה אפשר לומר דלא פליגי בצלי וירושלמי. דדוקא בחלת חו"ל^ע דמותר לאכול ואח"כ להפריש א"כ כי מפריש קדשה דעכשיו אסורה לזרים ומתחלה הי' מותר דמי להקדש. אבל בשאר חלה ותרומות דמקודם אסור לזרים משום טבל א"כ בהפרשה בלבד לא מתחזי כהקדש דלא נחית עלייהו איסור חדש. **לומר דעיקר מה שדומה למקדיש הוא מפני שצריך לימן לכהן א"כ אין זה טעם על תרומתו של כהן בפירות עצמו וע"כ משום נחית עלייהו איסור חדש והא' היו אסורים מקודם משום טבל וכמו שכתב רבינו אשר בפירושו לנדרים דף י"ב בחלת אהרן וכתרומתו ואע"ג דמיתסר ע"י פיו לא הוי דבר הנדור דהא מעיקרא נמי הוא אסור משום טבל ופיו לא אסר אלא התיר שהוציא שריים מדין טבל עכ"ל ודוקא בחלת חו"ל אסור משום מקדיש דמעיקרא היו מותרים באכילה ואיהו אסר לזרים וזה דבר נכון בס"ד. אבל דעת רבינו דבכולהו שייך משום מקדיש ובהך דדבר הנדור שיטתו עמוקה שם יעו"ש ודו"ק.**

ויש לחלות^ע דבר זה במחלוקת בר קפרא ורבי חי' פרק במה מדליקין בירושלמי אם נשאר האיסור הקודם לזרים או שחל איסור אחר חדש. דפריך שם והרי טבל עד שלא נתקן אסור לזה ולזה ומשנתקן אסור לזרים ומותר לכהנים אמר לו שני' היא. כתיב וכל זה לא יאכל קדש. הרי דבר קפרא סבר דאיסור חדש בא לזרים בתרומה ור"ח סבר דנשאר איסור הקודם ומציא מזה לזר ששימש בשבת דחייב גם משום שבת דאיסור שבת לא פקע אלל זר ובמקום אחר הוכחתי מכ"מ דהוא איסור חדש. מהא דהגמרא פרק העור והרוטב דף ק"כ קרי לטבל איסור הבא מאליו ולתרומה איסור הבא ע"י אדם והתוס' חולין דף ט"ו כתבו דתרומה לא חשיב ברי' משום דהאיסור חל כשפריש ואכ"מ להאריך.

והנה בירושלמי צ"ה פרק אין לדין הלכה ד' ר' יודן צעי דמאי מדצריהם ור' אחיט טרפה מדצריהם כמה דאת אמר תמן רואין את הטריפות ציו"ט

ודכותי מפרישין את הדמאי ציו"ט ולפוס טעמא דמתקן דפירש"י אתי שפיר דמדמה להדדי. אבל לטעמא דמקדיש א"כ מאי מדמה זל"ו צדמאי אעפ"י שאינו כמתקן שאין האיסור אלא מדצריהם מ"מ דומה למקדיש שמפריש המעשר או התרומ"ע ואעפ"י שמעשר של דמאי אינו נותן לזו וא"כ אינו יוצא מרשות מ"מ איכא טעמא דמקדיש שכן כהן המפריש טבלים שלו אטו מי ליכא צ"י טעמו של רבינו שהוא דומה למקדיש ואולי דהירושלמי קאי למ"ד פרק משילין הלכה ב' דהך דתנן אין מקדישין הוא דוקא דמקדיש לבדק הצית אך יותר נראה דהירושלמי לא סבר טעמא דמקדיש ורבינו כתב עפ"י שיטת הצבלי וכמו שביארנו ובתשו' פנים מאירות חלק ב' סי' ט"ו האריך ולא נזכר הך דמקדיש של רבינו.

אולם נראה לנו דרך אחר לסתור הראי' מהירושלמי באופן מחוור יותר. וזה כי לשון הירושלמי פרק מי שאחזו הלכה א' איתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש. ר"י אמר עודהו קורדייקוס עלי' כותבין גט לאשתו. ר"ל אמר לכשישתפה. מחלפה שיטתי דר"ל דאיתפלגון נתחפש או נשתטה כו' ריב"ז אמר כו' וא"כ אמאי אינו קרב לר"ל בעודו שוטה כו' רבנן דקיסרין אמרין. ר' חיי' ר' יסא חד כהדין וחד כהדין כו' נתן לה את גיטה ואמר לא יהא גט אלא למחר ונעשה קורדייקוס תפלוגתא דר"י ור"ל ר"א אמר ר' אבין צעי תרס את כיריו ואמר לא יהא תרומה אלא למחר ונעשה קורדייקוס תפלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש עיי"ש. [והא דצעי בתרומה משום דאפשר תרומה שאני. דבגט לריך למעשה נתינת הגט משא"כ גבי תרומה דצמחשצה לחוד' בלא מעשה כלל סגי א"כ אין המעשה של ההפרשה תחילה מן ההרמה וכי"צ מלאנו בתוספות חולין פ"ק דף י"ג צסס ירושלמי דתרומות. ולריך להיות בר דעת צעת חלות השם תרומה אבל בגט הנתינה היא מעצם הגט וכיון שצשעת הנתינה הי' בר דעת ש"ד] אין שיהי' חזינן דלהירושלמי לריב"ז דמתליף לרבי יוחנן לאו דוקא קורדייקוס דהוה"ד אפילו

ע. עיין תוס' חגיגה ת. — עי' מלחמות פ"י דפסחים (דף כ"א:) ומוכח שם דלא ס"ל דאיסור מקדיש איכא בהפרשה בשבת, רק איסור מתקן, ולכך אי קדם ההפרשה הוה שרי' באכילת עראי היה מותר לעשר בשבת. ועיי"ש בקרני ראם שבסוף הרי"ף.

עא. בירחון כנסת ישראל [וילנא תרצ"ב] חוברת י' עמ' ק"נ מובא מש"כ כאן ועוד מאריך שם בענין זה.